«Երևանի Լեոյի անվան N65 ավագ դպրոց»

Ուսուցիչների պետական պարտադիր վերապատրաստման
դասընթաց 2022

Հետազոտական աշխատանք

Թեմա՝ Ներառական կրթության նպատակն ու խնդիրները

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Անի Բաղդասարյան

Դպրոց՝ Արարատ գյուղի N 3 միջնակարգ դպրոց

ԵՐԵՎԱՆ 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....3

ԳԼՈՒԽ 1 ՆԵՐԱՌԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 Ներառական կրթությունը որպես սոցիալ-մանկավարժական ֆենոմեն.....4

1.2 Ներառականության պայմաններում ուսուցիչների պատրաստաման խնդիրը 8

ԳԼՈՒԽ 2 ՆԵՐԱՌԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԷՄՊԻՐԻԿ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ.....11

2.1 Հետազոտության կազմակերպումը և կիրառված մեթոդները.....11

2.2 Հետազոտության արդյունքների վերլուծություն.....14

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....19

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....20

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Գոյություն ունեն այնպիսի կրթական հաստատություններ, որոնք զբաղվում են ինտե րնատի պայմաններում հաշմանդամություն ունեցող երեխաների կրթությամբ և դաս տիարակությամբ,սակայն պրակտիկան ցույց է տալիս, որ արդյունքում շրջակա կյան քը, կրթական միջավայրը առանձնացնում և հեռացնում են նման երեխաներին:

Գիշերային (փակ) հաստատությունից դուրս որակյալ կրթություն ստանալուն նման երեխաները խոչընդոտում են ոչ միայն բազմակի կառուցվածքային սահմանա փակումները, այլեւ սոցիալական անհավասարությունը, բացառությունը և զատումը:

Ներկայումս ներառական կրթության խնդիրն արդիական է:Ամեն տարի հա տ ուկ կրթական պայմաններ պահանջող աշակերտների թիվը մշտապես աճում է: Նման նորամուծությունների հետ կապված ՝մանկավարժների գործունեությանը նոր պա հանջներ են ի հայտ եկել :

Մանկավարժը պետք է պատրաստ լինի սովորեցնել առանց բացառության բոլոր երեխաներին՝անկախ նրա առանձնահատկություններից,զարգացման կարողությու ն ներից,հնարավորություններից:Նրանք, որպես կանոն,չունեն հիմնական իրաաս ություններ, որոնք կապված են սահմանափակ կարողություններով մարդկանց ուսուց ման նրբությունների և մեթոդների հետ,քանի որ այդ գիտելիքները չեն ընդգրկվել բու հական ծրագրում:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏԸ՝Ներառական կրթության խնդիրներն են

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆ՝ուսուցիչների պատրաստվածության բաղադր իչն երը և մակարդակներն են

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ՝բացահայտել ուսուցիչների պատրաստվածության մակարդակը և բաղադրիչները

Նպատակն իրականացնելու համար ձեւակերպվել են հետեւյալ խնդիրները

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

1.Բացահայտել ներառական կրթության էությունը:

2.Ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների պատրաստման խնդ իրները բացահայտել:

3.Ախտորոշիչ գործիքակազմի ընտրություն

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐԿԱԾԸ

Ենթադրվում է,որ զգացմունքային արժեքային բաղադրիչը ներառական պայմա ններում մանկավարժների աշխատանքի պատրաստվածության ձևավորման առաջա տար բաղադրիչն է:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Որպես հետազոտության մեթոդներ ընտրվել են այնպիսի մեթոդներ, ինչպիսիք են հետազոտվող խնդրի վերաբերյալ հոգեբանամանկավարժական եւ թեմատիկ գրակա նության տեսական վերլուծությունը, զրույցը, դիտարկումը, գործունեության արտա դրանքի վերլուծությունը, հարցազրույցները:

ԳԼՈՒԽ 1 ՆԵՐԱՌԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

1.1 Ներառական կրթությունը որպես սոցիալ-մանկավարժական ֆենոմեն

Գոյություն ունեն այնպիսի կրթական հաստատություններ, որոնք զբաղվում են ինտեր նատի պայմաններում կրթության առանձնահատուկ պայմաններ ունեցող երեխա ների կրթությամբ և դաստիարակությամբ, սակայն պրակտիկան ցույց է տալիս, որ ար դյունքում շրջակա կյանքը, կրթական միջավայրը առանձնացնում և հեռացնում են նման երեխաներին:

Ե. Ի. Խոլոստովան և Ն. Դ. Դեմենտևան նշում են, որ " տեսական-մեթոդա բանական իմաստով յուրաքանչյուր անձ ունի այս կամ այն շեղումները միջին վիճա կագրական նորմից, և դրա հաշվին հենց ինքնուրույն է, տարբերվում մյուսներից ... յուրաքան չյուր անհատ ունի այս կամ այն հատուկ կարիքները, որոնց հասար ակությունը պետք է հարմարեցնի իր արտաքին պայմանները... ամբողջ սոցիալական կյանքը կազ մա կերպվում է որպես անհատի և հասարակության, անհատի, խմբի և հաս արակության միջև գործունեության կազմակերպման փոխզիջումների շարունակական գործընթ աց:

Ընդ որում, անձի իրավունքների հարգումը նախատեսում է միևնույն ժամանակ ընդհանրության իրավունքների ճանաչում":

Ն. Ն. Մալոֆեևը շեշտը դնում է այն բանի վրա, որ զարգացման շեղումներով երե խաների ներդրումը մարդկային հասարակության մեջ հանդիսանում է հատուկ (ուղղիչ) օգնության ամբողջ համակարգի հիմնական խնդիրը և օրինաչափ փուլը :

Հեղինակի կարծիքով, "այս փուլը կապված է հասարակության և պետության կողմից հաշմանդամների նկատմամբ իր վերաբերմունքի վերահիմաստավորման, ոչ միայն նրանց իրավունքների հավասարության ճանաչման, այլև հասարակության կող մից նման մարդկանց կյանքի տարբեր ոլորտներում, ներառյալ կրթությունը հավա սար հնարավորություններ ապահովելու իր պարտավորության գիտակցման հետ":

Իմ կարծիքով, ներառական կրթության այս ընկալումը հիմնված է հումանի տար-մշակութային մոտեցման վրա, որը կրթությունը դիտարկում է մշակույթի հաս կացության միջոցով, մարդկային իմաստներով լցված մշակութային միջավայրի հիմ նական բաղադրիչները:

Դիտարկելով ներառական կրթության մոդելավորման առանձին օրինակներ ՝ նշված հեղինակները վկայակոչում են այն փաստը, որ միջազգային օրենսդրության եւ ներքին նորմատիվ-իրավական բազայի զարգացումը դարձել է կառավարիչների պա րամետրերից մեկը:"...Կազմակերպչական (ներառական կրթական գործընթացի կառա վարում դրա կազմակերպում, այդ թվում ՝ներքին նորմատիվ ակտեր և հրամա ններ) բովանդակային (տեղեկատվության և գիտելիքների ծավալ, բազմաստիճան ուսում նա մեթոդական հավաքածուներ,ներառական գործընթացների ուղեկցման տեխնոլոգ իա ներ,կադրային ներուժ),արժեքային(կրթության փիլիսոփայության փոփոխութ յուն, ներառական փիլիսոփայության ընդունում կրթական գործընթացի բոլոր մասնա կից ների կողմից, հարաբերությունների փոփոխո ւթյուն նրանց միջև)":

Հեղինակների կողմից հայտարարված ֆրակտ ալության (համա կարգային ինքնատիպության) կատեգորիան թույլ է տալիս դիտարկել մոդելավորվող կառույց ները ՝օգտագործելով նույն կատեգորիկ մատրիցան :

Օրինակ, տրիադության կատեգորիան կարող է ընդգրկվել ինչպես հոգեմետ-բժշկա մանկավարժական հանձնաժողովի գործունեության մեջ (գործունեության կազմակերպում, դրա բովանդակություն և արժեքային բաղադրիչներ), այնպես էլ մանկավարժների որակավորման բարձրացման համակարգում (հանրակրթական

հաստատությունների ներառական պրակտիկայում երեխաների ներառման կազմա կերպման արժեքային հիմքերը,բովա նդա կությունը, առանձնա հատ կությունները) :

Ինչպես նշում են Մ.Մ. Սեմագոն և Ն.Յ. Սեմագոն, "...ներառական կրթության բաղադրիչների միաժամանակյա (սինխրոն) փոփոխությունը բոլոր երեք պարամետ րերով (կազմակերպություն, բովանդակություն, արժեքներ), որն ունի որոշակի բնա վորություն և դինամիկ օրինաչափություններ, հնարավորություն է տալիս կանխատե սել ամբողջական համակարգի զարգացումը :

Միևնույն ժամանակ, ցանկացած անհամաձայնություն համակարգի կառուց վածքում, ըստ ընտրված կարգի պարամետրերի գործողությունների գծերի, խախտե լով վերակառուցումների և դրանց համաժամանակյա բնույթը:

Սիներգետիկ մոտեցման կողմնակից գիտնականները թվարկված պարամետ րերը համարում են համա կարգ աստեղծ եւ թույլ են տալիս որոշակի չափով կառավա րել ներառական կրթական համակարգի փոփոխությունների դինամիկան և բնույթը դրա զարգացման առանձին փուլերում:

Ներառական կրթության սիներգետիկ մոտեցումը քարոզվում է նաև Ն.Մ. Նազ արովայի կողմից :

Նա հստակեցնում է, որ" սիներգետիկ մոտեցման կիրառումը կրթական ինտե գր ման կազմակերպչական-մանկավարժական խնդիրների լուծման ժամանակ թույլ է տալիս ոչ միայն բացահայտել համակարգի զարգացման բիֆուրկացիայի կետերը և ժամանակին օգնություն ցուցաբերել նրան, այլև այդ օգնությանը հաղորդել սինե րգետիկ բնույթ :

Ն.Մ.Նազարովայի հետազոտություններում նշված է, որ կոնստրուկտի վիս տա կան մոտեցման տեսանկյունից մարդու դեֆիցիտի անբավարարությունըից տեղափո խվում է նրա և շրջակա միջավայրի համակարգի միջև դինամիկ հավասարա կշռութ յան վերականգնման հարթություն :

Այսպես, Ն.Վ.Բորիսովան նշում է."...ներառական կրթությունը երկակի է իր բն ույթով մի կողմից `համեմատվում է պետության կրթական քաղաքականության և սո ցիալական զարգացման հետ, մյուս կողմից ` լուծում է իր ուրույն խնդիրները՝ ուղղակի կապից դուրս ընդհանուր կրթական քաղաքականության համատեքստի հետ :

Նման երկակիության ակունքները կայանում են նրանում, որ ներա ռակա նության գա ղափարախոսությունը սոցիալական փոքրամասնությունների քաղաքա ցիական իրավունքների շարժման, հավասար իրավունքների ապահովման և կրթու թյան հասա նելիության մասն է, և դրանով, ըստ էության, քաղաքական գործընթաց է, որը ներդ րված է կրթական գործընթացում" :

Ե.Վ.Դանիլովայի հետազոտություններում նշվում է, որ ներառական կրթու թյան համակարգն ինքնին ներառական հասարակության զարգացման արդյունավետ մեխանիզմ է,այսինքն ՝զարգացնելով ներառական կրթության համակարգը, դրանով իսկ մենք նպաստում ենք ներառական հասարակության ՝ հասարակության զարգաց մանը բոլորի համար:

Վ. Ի. Լոպատինան կարծում է, որ ներառումը դառնում է էվոլյուցիոն անցում կր թության ստացման խիստ ձևերից, որոնց թվին են պատկանում երեխաների տա րանջատումը և բաժանումը, նոր փոփոխականների ներառումը դպրոցի և սոցի ումի ողջ կրթական տարածքում:

1.2 Ներառականության պայմաններում մանկավարժների պատրաստման խնդիրները

Ներառության զարգացման կարևոր պայմաններից մեկը, ըստ հայրենական հետ ազոտողների,գրագետ մանկավարժների պատրաստումն է, որոնք պատրաստ են աշխատել տարբեր մակարդակի մանկական կոլեկտիվների հետ, որտեղ կարող են նաև ներկա գտնվել կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երե խաները:

Համաշխարհային փորձը ցույց է տալիս, որ ներառական կրթության զարգացման դեպ քում մեծանում են մանկավարժների գործունեության նկատմամբ պահանջները, ընդլայնվում է նրանց պարտականությունների շրջանակը ։

Բացի այդ, կա մի փոփոխություն մասնագիտորեն կարևոր և անձնային հատկա նիշներով:

Նոր կրթական պայմաններում ուսուցիչը չի կարող սահմանափակվել միայն բազային գիտելիքներով ու հմտություններով:

Ներառական կրթության նման ակտիվ զարգացումը պա հան ջում է մանկավարժների մասնագիտական պատրաստման այլ կազմա կերպություն ։

Ժամանակակից հասարակության գլխավոր խնդիրը սահմանափակ հնարավո րություններով մարդկանց ոչ լիարժեք ընկալումն է ։ Եվ քանի դեռ այդ խնդիրը գոյու թյուն ունի, շատ դժվար է հասարակական վայրերում գտնվելը ։

Որպեսզի հասկանանք, թե ինչ է տեղի ունենում մի իրավիճակի ընկալման նորա մուծությունների դպրոցում ուսուցչի, մենք վերլուծել մի քանի մոդելներ.

Սկանդինավյան հոգեթերապևտ Գյուրլի Ֆյուրի մշակած Երեխայի հաշմանդամու թյան իրավիճակին ծնողների ադապտացիայի առանձնահատկությունների մասին հայեցակարգ կա:

Ջուգահեռներ անցկացնելով դրա հետ ՝ մենք կարող ենք վերակառուցել զանգվածային դպրոցի ուսուցչի զգացմունքներն ու ապրումները, որն անսպասելիորեն հայտնվել է հաշմանդամություն ունեցող կամ այծ երեխա ընդունելու անհրաժեշտության իրավիճակում ։ Ուսուցչի կողմից այս նոր իրավիճակի ընկալման փորձի դինամիկան նկարագրվում է ստորեւ բերված սխեմայով:

Առաջին փուլը ժխտումն է, ժխտման սկզբնական փուլում մարդիկ, որպես կա նոն,վախենում են,որ փոփոխությունները բացասական կլինեն անձամբ իրենց հա մար: "Դա կարող է երեխային, հասարակությանը պետք լինել, բայց դա ինձ պետք չէ : Ես ունեմ կայուն և սովորական պարտականություններ": Այս փուլում մարդը կարող է զգալ զայրույթը, ագրեսիվությունը, դեպրեսիան: Կարևոր է հասկանալ, որ մարդկանց զայրույթը ոչ թե ինքն իրենով է առաջացնում, այլ այն կորուստները, որոնք նրանք կրում են. Ոչ! Ես չեմ կարող դա ընդունել:"Իրականում բացահայտ արտահայտված զայրույթը ցույց է տալիս մարդկանց ներգրավվածությունը, եւ դա լավ է :

Երկրորդ փուլը վշտի կեսն է, երազանքի և իրականության միջեւ պայքարը: Մարդը պետք է ոչնչացնի հին երազանքը եւ գտնի նորը, որը կհամապատասխանի իրականությանը:

Երրորդ փուլը ապագայի մասին նոր երազանքի կառուցումն է վերջին մասը վշտի.

Նորի ընկալման այս փուլերում առաջխաղացման արդյունավետությունը մեծապես կախված է այն մարդու ներքին հոգեբանական կայունությունից, որի հետ Այս իրավ իճակը տեղի է ունենում:

Ներառականության իդեալական մոդելի կազմում Անհրաժեշտ է ներառել մանկավարժ, որն ունի հետևյալ բնութագրիչները:

-ակտիվ և կառուցողական փոխգործակցում են կենսագործունեության սահմա նափակումներ ունեցող երեխայի հետ հավասար են

հանդուրժող վերաբերմունքը մարդկանց հետ զարգացման առանձնահատկ ությու նների ուսումնական իրավիճակներում այլ կյանքի իրավիճակներում

Նշված վարքագծի առանձնահատկությունները, բնութագրերը կարելի է վերա գրել այնպիսի որակի դրսևորմանը, ինչպիսին է խորքային հանդուր ժողա կան ությունը:

Մանկավարժական գրականության մեջ առաջարկվում են տարբեր տա ր բե րակներ

"Դաստիարակում " կամ" ձևավորում " հանդուրժողական վերաբերմունք ներկայացու ցիչների նկատմամբ սակայն առաջարկվող մոտեցումների հիմքում հաճախ ընկած է սոցիալական բազմաթիվ կանոններից ևս մեկի սահմանումը, թե ինչպես պետք է և

ինչպես պետք չէ իրեն պահել ։ Մյուս կողմից, ինչպես հետևում է անձի էքզիստեն ցիալ-վերլուծական տեսության դրույթներից արտաքին պահանջների նկատմամբ անընդհատ մշակվող կողմնորոշումը կարող է հանգեցնել նրան, որ մար դու մոտ արգելափակվում է իր, իր իսկական "Ես" - ի հասանելիությունը ։ Որպես հետևանք, նա դառնում է անկարող է տեսնել էությունը մեկ այլ. Դա հանգեցնում է նրան, որ այլ մարդու հետ հանդիպում տեղի չի ունենում ։

Լենգլեի, "ինքն իրեն չի զգում, ուստի նա չի կարող այլ կերպ ընկալվել ։

ԳԼՈՒԽ 2 ՆԵՐԱՌԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՒՄ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ԷՄՊԻՐԻԿ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆ

2.1 Հետազոտության կազմակերպումը և կիրառված մեթոդները

էմպիրիկ հետազոտության խնդիրներն են

- Բացահայտել ներառական կրթության պայմաններում աշխատելու մանկավարժների պատրաստակամությունը

Աշխատանքում հարկ եմ համարել սահմանել ներառական կրթության ոլորտում մանկավարժների մասնագիտական իրավասությունների զարգացման մակարդակը: Դրա համար մշակվել է ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատրաստվածության ուսումնասիրության որոշակի ծրագիր ։

Ծրագրի նպատակն էր բացահայտել ներառականության պայմաններում աշխատելու մանկավարժների պատրաստակամությունը: Ուսումնասիրության ծրագրի խնդ իրները ներառում էին:

ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատր աստվածության բացահայտման ախտորոշիչ գործիքակազմի ընտրություն;

 ախտորոշիչ մեթոդների անցկացում

ստացված տվյալների մշակում

ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատրաս տվածության վերլուծություն

Ծրագրի նպատակն էր բացահայտել ներառականության պայմաններում աշխատելու մանկավարժների պատրաստակամությունը: Ուսումնասիրության ծրագրի խնդիրնե րը ներառում էին:

ներա ռական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատր աստվածության բացահայտման ախտորոշիչ գործիքակազմի ընտրություն;

 ախտորոշիչ մեթոդների անցկացում

ստացված տվյալների մշակում

Ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատրաս տվածության մակարդակը սահմանվել է էմոցիոնալ-արժեքային, ճանաչողական և գործնական չափանիշներով:

Քանի որ գրականության մեջ ճանաչողական եւ գոր ծունեության բաղադրիչը վեր լուծվում է բավականին լիարժեք եւ տարբեր գործունեության մեջ, մանկա վար ժների պատրաստվածության այս ասպեկտների կա յացման համար ավելի որակյալ է, ուստի մենք կենտրոնացած ենք զգացմունքային-արժեքային բաղադրիչի վրա:

Որպես հետազոտության մեթոդաբանություն կիրառվել են հետևյալ մեթոդները ՝ Հարցաթերթիկ, որակավորման բարձրացման դասընթացների առաջատար հարցազ րույցներ, ուսուցիչների էսսե – ինքնաբացարկների վերլուծություն:

Հարցաշարը թույլ կտա գնահատել ուսուցչի արժեհամակարգերը, բացահայտել նրա վերաբերմունքը ներառական կրթության, մասնագիտական զարգացման և աճի անհր աժեշտության, հաշմանդամություն ունեցող երեխայի զարգացման առանձնա հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ ստանալու անհրաժեշտության նկատմամբ:

Բացի այդ, այս հարցաթերթը թույլ է տալիս գնահատել մանկավարժի անձ նական փաստարկները (եւ դրա միջոցով եւ նրա արժեքային համակարգերը), հաս կանալ, թե որքան է մանկավարժը անհրաժեշտ համարում կրթություն ստանալու համար աշմանդամություն ունեցող երեխայի համար:

Նշված մեթոդիկաները թույլ էին տալիս ուսումնասիրել յուրաքանչյուր մանկավարժի վերաբերմունքը երեխաների նկատմամբ. ցույց է տալիս դրական վերաբերմունք, թե ոչ, հարգալից անկախ նրանից, թե դիմում է բոլոր երեխաներին, խուսափում կամ տրամադրում է անհատականացված աջակցություն երեխաների հետ

Ուսումնասիրության ընթացքում մենք ծրագրել էինք ստանալ հետեւյալ բովանդակ ությամբ տեղեկատվություն:

- ինչպիսին է մանկավարժների վերաբերմունքը երեխաների նկատմամբ և ներա ռական կրթության ներդրման գործընթացը, ներառական կրթության փիլիսոփ այության, սկզբունքների և խնդիրների մասին մանկավարժների տեղեկացվածության մակարդակը;
- ինչպես են մանկավարժները կազմակերպում ներառական կրթությունը մանկա վարժական պրակտիկայում;

 ուսուցիչների մասնագիտական գործունեության մեջ ինչ փոփոխություններ են տեղի ունենում նորմալ և խաթարված զարգացում ունեցող երեխաների համատեղ ուսուցման դեպքում;

 ինչ հարաբերություններ են ձևավորվում ներառական կրթական գործընթացի բոլոր մասնակիցների մոտ, ինչ արժեքային սկզբունքներով են դրանք ձևավորվում: Իրականացված հետազոտության արձանագրման փուլի արդյունքներով ստացված տվյալները թույլ են տվել վերլուծել ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատրաստվածության էմոցիոնալ - արժեքային բաղադրիչի առանձնահատկությունները և ձևակերպել համապատասխան եզրակացություններ:

2.2 Հետազոտության արդյունքների վերլուծություն

Ինչպես նշվեց վերևում,ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժների աշխատանքի պատրաստվածության վերլուծությունն իրականացվում էր հարցաշարի միջոցով:

Փորձարկվողների որակավորման և աշխատանքային փորձի վերաբերյալ տեղեկությունների հավաքագրումը ցույց տվեց, որ մանկավարժների հիմնական զանգվածն ունի բարձրագույն մասնագիտական կրթություն :

Նաև ինձ հետաքրքրում էր մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական գործունեության ստաժը:

Ընդգծենք, որ շատ դեպքերում մանկավարժական գործունեության ստաժը գերա զանցում է տասնհինգ տարին:

- Մանկավարժների 4 % ՝ մինչև 2 տարվա աշխատանքային ստաժ

10 % մանկավարժներ 2-ից 5 տարվա աշխատանքային ստաժ

Ուսուցիչների 26 % (32 անձ) 5-15 տարվա աշխատանքային ստաժ

Ուսուցիչների 22 % (27 անձ) 15-ից 25 տարվա աշխատանքային ստաժ

- Մանկավարժների 40% (47 անձ) 25-40 տարվա աշխատանքյաին ստաժ

Մանկավարժական գործունեության մեծ ստաժ ունեցող մարդիկ, որպես կանոն, ունեն արդեն ստեղծված, հաստատված, մասնագիտական կայանքներ, դժվար հաղթա հարելի փոխակերպումներ :

Ու թեև մասնագիտական մեծ փորձ ունեցող ուսուցիչների շրջանում հանդիպում են իսկապես շատ տարված ու վառ մանկավարժներ, հիմնական զանգվածը, այնուա մենա յնիվ, համապա տասխ անում է այդ բնութագրին :

Հարցված մանկավարժները տարբեր պաշտոններ են զբաղեցնում ՝ նախադպ րոցա կան կրթական հաստատությունների դաստիարակներ, հանրակրթական դպրոցների ուսուցիչներ:

Վերլուծենք մանկավարժների պատասխանները:

Հարցվողների մեծ մասը կարծում է, որ կրթության մատչելիությունը երեխայի համար ան հատական տեմպերով սովորելու հնարավորություն է,օգտագործելով անհատ ակ ան ուսուցման ռազմավարություններ, ինչը նշանակում է, որ ուսուցիչները հաս կան ում են, որ պետք է առանձնացնել յուրաքանչյուր երեխայի անհատական առանձն

ահատկությունները և ընդունել դրանք (Անհատականացում)։Դա մեզ հնարավոր ություն է տալիս հուսալ, որ անհատականացման մասին գաղափարները դրական կընդունվեն մասնագիտական հանրության կողմից, և ուսուցիչները կներգրավվեն այդ գաղափարների իրականացման մեխանիզմի որոնման մեջ :

Որպեսզի կրթությունը հավասարապես հասանելի լինի բոլոր երեխաների համար մանկավարժներն անհրաժեշտ են համարում մշակել նոր կրթական տեխնոլոգիաներ, որոնք թույլ են տալիս հաշվի առնել սովորողների անհատական առանձնահատկությունները, ինչպես նաեւ պնդում են, որ քիչ կարեւոր չէ հումանիտար արժեքների հիման վրա մանկավարժների վերապատրաստումը: Հարցվածների թվում եղել են նաև այնպիսիք, որոնք պատասխանել են այդ հարցին, թե անհրաժեշտ է ուսումնական հաստատությունների շենքերը կահավորել թեքահարթակներով, վերելակներով, Բրայլի լեզվով գրություններով :

Այո, անշուշտ, դա նույնպես չի շրջանցում, բայց դա բոլոր երեխաների համար կրթո ւթյան հասան ելիություն չէ: Պատասխանը այն է, որ կրթության մատչելիության համար անհրաժեշտ է ապահովել փոքրաթիվ երեխաների համակարգչային տեխնիկայով ինձ զարմացրեց. Իմ կարծիքով, դա հակառակը հնարավորություն չի տա հաշմանդամություն ունեցող երեխա ներին գոյություն ունենալ սովորական հանրակրթական դպրոցում : Մեզ համար, որ ընտրությունը նման պատասխանի մի ցուցանիշ է, որ մանկավարժը չի ցանկանում տեսնել երեխաներին խանգարում զարգացման շրջանում սովորաբար զարգացող հասակակիցների դպրոցում.

"Հաշմանդամություն ունեցող երեխան հասարակության նույնքան լիիրավ անդամ է, որքան առողջ մարդը", "ուսուցման նման ձևը թույլ է տալիս երեխաների մոտ ձևավորել մարդասիրական, հանդուրժողական վերաբերմունք այլ մարդկանց մոտ սահմանափակումների նկատմամբ":;

"Տարբեր հնարավորություններով հասակակիցների շփումը նպաստում է հաղորդակցման եւ միջանձնային հարաբերությունների հմտությունների ձեւավորմանը": Նման պատասխանները վկայում են տվյալ մանկավարժների կողմից նորմալ և խախտված զարգացմամբ երեխաների բազմակողմանի սոցիալական փորձ ձեռք բերելու արժեքի ընկալման մասին, հասարակական դրական կարծիք ձևավորելու անհրաժեշտության, ներառական կրթության սոցիալական նշանակության մասին :

Մասնագիտական աճի մասին հարցին պատասխանողները դրական են պատ աս խանել։

Բոլորը, առանց բացառության, մանկավարժները պատրաստ են ինքնակր թության և բավականին ժամանակ ու ուժ են տալիս դրան : "Ես շնորհակալ եմ մանկա պարտեզի տնօրինությանը, որ ինձ նման հնարավորություն են տվել": "մասնա գիտական աճը և ինքնակրթությունը բնական անհրաժեշտություն են, բայց միշտ չէ, որ հաջողվում է բավարար ժամանակ հատկացնել":

Ներառական կրթության զարգացման ապագա հեռանկարներ կան ուսու ցիչների մեծամասնությունը բացասական պատասխան տվեց: Հարցվածներից մեկը գրել է. "մենք կրկին շատ նոր բաներ ենք" կազմաձեւելու", բայց վախենում եմ, որ արդյունքում կվերադառնանք հին եւ ավանդականին, միայն մի փոքր փոխելով այն": նման արտահայտությունը հասկացնել է տալիս, որ մանկավարժները չեն հավատում ներառական կրթության ապագային : "Ինչպես բոլոր կրթությունը, մտահղացումը լավն է, իսկ արդյունքը ՝ ողբալի" : "Ներառական կրթությունը Ռուսաստանում եւ Կրասնոյարսկի երկրամասում կլինի եւ պետք է զարգանա, դա ժամանակի պահանջն է, եթե մենք մեզ համարում ենք զարգացած երկիր":

Հարցը, թե ինչ դժվարություններ են առաջանում ներառական գաղափարի առաջխ աղացման ճանապարհին, հնարավորություն է տալիս գնահատել, թե որքանով է պարզ և որքանով է պրակտիկ առումով մանկավարժը հասկանում այն դժվարո ւթյուն ները, որոնք առաջանում են ներառական կրթության մոդելի ներդրման ճանա պարհ ին : Այս հարցին պատասխանելուց խուսափելը նշանակում է ներառման չընդունում : "Փոքր քանակությամբ գիտելիքների տեսության, քանի որ մեզանից շա տերը ստացել ընդհանուր գիտելիքներ մանկավարժական գիտության երեխաների համար, առանց սահմանափակ առողջական հնարավորությունների";

"Ասում են այն ամենը, ինչ պետք է : Իսկ ինչպես։ Ոչ ոք չգիտի։"Հասարակությունը դեռ պատրաստ չէ նման երեխաների ընդունել սովորական մանկապարտեզում, պա կասում են նեղ մասնագետներ, թղթային աշխատանքը շեղում է այդ ճանապարհից": Ինչը հաստատում է հաշմանդամություն ունեցող երեխաների հետ աշխատելու մանկ ավարժների անպատրաստ լինելու հարցը :

Հարցվողներին հարց ուղղվեց, թե եթե նրանք պատասխանատու լինեին որոշման ընդունման համար և լրացուցիչ ռեսուրսներ ստանային ներառական կրթության մոդելի առաջխաղացման ծրագրի շրջանակներում, ապա ինչին նրանք առաջին հերթին կուղղեին :Այս հարցը թույլ է տալիս գնահատել, թե ինչ գործնական փոփոխ ություններ պետք է կատարվեն կրթական հաստատությունում, որպեսզի տեղի ունենա ներառական կրթության առաջխաղացում : Թույլ է տալիս հասկանալ, թե ինչ է մարդը կենտրոնացած է այդ փոփոխությունների. Մանկավարժներ ընտրել բոլոր տարբերակները առաջարկվող. Դա նշանակում է, որ, նրանց կարծիքով, ներառական կրթությունն առաջ մղելու համար անհրաժեշտ է:

- մասնագիտորեն վերապատրաստել մանկավարժների թիմին

-կազմակերպել կրթական կազմակերպության շենքի հիմնանորոգում և վերակա ռուցում, որպեսզի ավելի հարմար դառնա փոքրաթիվ երեխաների համար

 լրացուցիչ վճարել այն մանկավարժներին, ովքեր աշխատում են խմբերի հետ, որտեղ սովորում են ինչպես սովորական երեխաները, այնպես էլ նրանց հասակակիցները ՝ կենսագործունեության սահմանափակումներով

Հարցվածների 96% - ը (120 մարդ) ունի զարգացման հատուկ իրավիճակով երեխ աների հետ աշխատանքի կամ փոխգործակցության փորձ:

Այն հարցին, թե ինչ դժվարություններ են ներկայումս տեսնում ժամանակակից մանկավարժի աշխատանքում մանկապարտեզներից հարցվողները, շատ հաճախ խոսում էին նման խնդրի մասին. "աշխատանք ծնողների հետ, որոնք դադարել են հարգել մանկավարժներին ընդհանրապես": Բոլոր հարցվածներից 35% - ը նշել է այս խնդիրը, քանի որ մանկապարտեզներում առկա է դաստիարակչի եւ ծնողի սերտ կապ: Լավ հարաբերություններ կառուցել միշտ չէ, որ հնարավոր է, եւ դա կարդացվում է այս հայտարարության մեջ. Թյուրիմացություն եւ բարձր պահանջներ (Դուք բերեցիք, այստեղ դաստիարակեք):"Մյուս բարդությունների շարքում առավել հաճախ նշվում են "դժվար է յուրաքանչյուր երեխայի նկատմամբ մոտեցում գտնել", "չափազանց մեծ թղթային ծանրաբեռնվածություն, երեխաների հետ զբաղվելու ժամանակ չկա", "գիտելիքների պակաս, թե ինչպես վարվել այս կամ այն իրավիճակում":

Հարցաշարի արդյունքներով անհրաժեշտ է նշել հետեւյալը:

80% (ոչ միայն հետաքրքրված են ներառական կրթության ճիշտ կազմակերպմամբ, ձգտում են ստանալ անհրաժեշտ գիտելիքներ, այլև արժեքավոր վերաբերմունք են ցուցաբերում ներառական կրթության և ներառական կրթության հետ կապված երեխաների նկատմամբ;

98% հետաքրքրություն են ցուցաբերում տարբեր կարիքներով և զարգացման առանձնահատկություններով երեխաների համատեղ ուսուցման նկա տմամբ, սակայն կարծում են, որ պատրաստ չեն:

ներառական կրթության պայմաններում աշխատելու օբյեկտիվ պատճառներով. չունեն համապատասխան որակավորում;

Ուսուցիչների 5 % - բավարար հետաքրքրություն չի ցուցաբերում ներ առական կր թու թյան խնդիրների նկատմամբ և ուսումնասիրում է այդ խնդիրը 'կապված անհրա ժեշտության հետ (սոցիալական պատվեր' ՀԿԵ-ից երեխաներ դաստ իարակող ծնողների կողմից, վարչակազմի պահանջները): "Ժամանակակից հասարա կությունը կանգնած չէ տեղում, այն զարգանում է, նրա հետ զարգանում է և դպրոցը, և կրթությունը :

Մինչև վերջերս հաշմանդամներն իրենց խնդիրներով մենակ էին մնացել իրենց հետ : "; "Ներառումը սարսափելի հրեշ չէ, որով մեզ վախեցնում էին ուսումնական տարվա սկզբին :Ես հասկացա դրա կարևորությունը (ՕՎՍ-ով երեխան հնա րավորություն է ստանում շփվել հասակակիցների հետ, կարող է զարգանալ, սովորել դասընկ երներից, կներգրավվի գործընթացում)" :

Ըստ այդ պատասխանների, դուք կարող եք համոզվել, որ վերապատրաստման դասըն թացներ են անհրաժեշտ մանկավարժներին. Ստանալով ոչ միայն գիտելիքներ հաշմանդամություն ունեցող երեխաների և ընդհանուր առմամբ ներառման մասին, այլև հասկանում են ներառական կրթության կարևորությունը ինչպես OBC ունեցող երեխաների, այնպես էլ սովորաբար զարգացող հասակակիցների համար: Ամեն ակա րևորն այն է, որ որակավորման բարձրացման դասընթացներին մանկավա րժները սկսում են հասկանալ, որ ներառումը միանգամայն իրական է, եթե դրան ձգտում լինի:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ամփոփելով աշխատանքը հանգեցինք հետևյալ եզրակացություններին,

1. Վերլուծելով ներառական կրթությունը որպես սոցիալական ֆենոմեն ՝ հանգ ում եմ այն եզրակացության, որ հասարակության մեջ անհրաժեշտ է ստեղծել հաշմ անդամություն ունեցող անձանց, ՀԿ-ների հետ հարաբերությունների հատուկ մշակու յթ, ստեղծել պայմաններ սոցիալականացման և նման մարդկանց ինքնադր սևորման համար:Ներկայումս գիտության մեջ բացակայում է ներառական կրթությ ան մեթոդ ա բանական հիմքի միասնական տեսակետը, սակայն առավել հիմնավորված մոտեցում գիտնականները համարում են կոնստրուկտիվիստական:

Ներառական կրթության պայմաններում մանկավարժի աշխատանքի պատրաստվածության առաջատար բաղադրիչը էմոցիոնալ-արժեքային է:

2.Ներառական կրթության խնդիրները բազմաբնույթ են:Ես անդրադաձել եմ ուսուցիչների պատրաստվածությանը որպես ներառական կրթության խնդիրներից մեկը, քանի որ ուսուցիչների պատրաստավածությունը մեծ դեր է խաղում նրառական կրթության արդյունավետ իրականացման գործում:

Ուսուցիչների ներառական կրթության պատրաստվածության գործում նաև կարևորել են ներառական կրթության վերաբերյալ ուսուցիչների վերաբերմունքը և մանկավարժական գործունեության ստաժը:

3.Ներառական կրթության կազմակերպման գործընթացում ուսուցիչների պատրաստվածության մակարդակի ուսումնասրությունը ինձ հնարավորություն կտա մշակել համապատասխա առաջարկներ ուսուցիչների իրազեկվածության մակարդակի բարձրացման վերաբերյալ, ինչն էլ իր հերթին կարող է նպատել ուսուցիչների՝ ներառական կրթության վերաբերյալ ուսուցիչների վերաբերմունքի փոփոխությանը:

Աշխատանքի նորությունն այն է,որ ուսումնասիրվել է ուսուցիչների պատրաստվածության մակարդակը դասավանդման տարբեր ստաժի դեպքում:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1.Алехина, С. В. Готовность педагогов как основной фактор успешности инклюз ивного процесса в образование. – 2011. –№ 1. – С. 83-9

2.Бгажнокова, И. М. Обучение детей с выраженным недоразвитием интеллекта: программно-методические материалы / под ред. И.М. Бгажноковой.-Москва: ВЛАДОС, 2016. – 188 с.

3.Выготский, Л. С. Основы образования: контекст либерализации и российские реалии / Н.В. Борисова // Журнал исследований социальной политики. – 2006. – Т. 4, № 1. – С. 103-120.

4.Бут, Т. Политика включения и исключения в Англии: В чьих руках сосредот очен контроль? / Т. Бут // Социальная эксклюзия в образовании: хрестоматия / сост. Ш. Рамон и В. Шмидт. – Москва, 2003. – С. 36-44

5.Бутенко, А.В. Основы инклюзивной педагогики. Теоретические основания, модели и методология анализа практик / А. В. Бутенко, А. В. Чистохина – Красноярск, 2012

6.Гюнваль, Пер Ч. От «Школы для многих» к «Школе для всех» / Пер Ч. Гюнваль // Дефектология. – 2006. – № 2. – с. 73-79.